

UCHWAŁA NR XXIV/267/2016
RADY MIASTA NOWEGO SĄCZA
z dnia 17 maja 2016 r.

w sprawie przyjęcia „Programu wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej dla Miasta Nowego Sącza na lata 2016 - 2018”

Działając na podstawie art. 12 pkt 11 w zw. z art. 91 i art. 92 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r., o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1445 z późn. zm.), art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r., o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 446), art. 176 pkt 1, art. 179 ust. 2 oraz art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r., o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 575) Rada Miasta Nowego Sącza, na wniosek Prezydenta Miasta Nowego Sącza - uchwała, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Program wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej dla Miasta Nowego Sącza na lata 2016 - 2018”, stanowiący załącznik Nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Nowego Sącza.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Wiceprzewodniczący Rady Miasta
(-) *Tomasz Cisoń*

Załącznik Nr 1
do UCHWAŁY NR XXIV/267/2016
RADY MIASTA NOWEGO SĄCZA
z dnia 17 maja 2016 r.

**PROGRAM WSPIERANIA RODZINY
I ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ
DLA MIASTA NOWEGO SĄCZA
NA LATA 2016 - 2018**

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE	3
2. ZADANIA SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W ZAKRESIE WSPIERANIA RODZINY I SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ	4
2.1.Organizacja wsparcia rodziny	4
2.2.Zadania gminy	4
2.2.1.Asystent rodziny	5
2.2.2.Placówki wsparcia dziennego	5
2.2.3.Rodziny wspierające	6
2.3.Zadania powiatu	6
2.3.1.Formy rodzinnej pieczy zastępczej.....	8
3. DIAGNOZA SPOŁECZNA	8
3.1.Charakterystyka miasta Nowego Sącza	8
4. DIAGNOZA SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ	12
4.1.Rodzinna piecza zastępcza.....	12
4.2.Ocena okresowa dzieci i rodzin zastępczych oraz formy wsparcia rodzinnej pieczy zastępczej	16
4.3.Instytucjonalna piecza zastępcza	17
4.4.Usamodzielniani wychowankowie.....	19
4.5.Wnioski końcowe	21
5. PREZENTACJA PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY I ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ	22
5.1.Adresaci Programu	22
5.2.Partnerzy w realizacji Programu	22
5.3.Cel główny Programu	22
5.4.Cele szczegółowe Programu	23
5.5.Limit rodzin zastępczych zawodowych	29
5.6.Założenia Programu	29
5.7.Źródła finansowania Programu.....	29
6. PRZEWIDYWANE EFEKTY I REZULTATY PROGRAMU	29
7. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU	30

1. WPROWADZENIE

W dniu 1 stycznia 2012 r., weszła w życie ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Do zadań własnych gminy określonych w art. 176 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej należy opracowanie i realizacja 3-letnich programów wsparcia rodziny. Zadaniem własnym powiatu wynikającym z art. 180 pkt 1 ww. ustawy jest opracowanie i realizacja 3-letnich programów rozwoju pieczy zastępczej. Programy te mają na celu zapewnienie każdemu dziecku prawa do stabilnego, trwałego i rodzinnego środowiska wychowawczego.

Rodzina to podstawowe środowisko, które powinno zapewnić bezpieczeństwo emocjonalne dziecku. Rodzina oddziałuje w sposób świadomy i nieświadomy na osobowość dziecka, przekazując mu swój system wartości, tradycje, ukierunkowuje jego aktywność i postępowanie na całe życie. Jest najbardziej stabilnym punktem odniesienia w doświadczeniu dziecka. Dlatego, jeśli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje, instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań. Problemy występujące w rodzinie często są złożone i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań. Choroba alkoholowa, przemoc w rodzinie, niewydolność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, to główne problemy dezorganizujące życie rodzin, którym często towarzyszy również problem ubóstwa, czy długotrwałego bezrobocia. Dlatego rodziny dysfunkcyjne wymagają stałego monitorowania przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, pracowników przychodni medycznych, policji, kuratorów sądowych i przedstawicieli innych instytucji, które mają kontakt z rodziną, a w razie konieczności podejmowania działań na rzecz rodziny w oparciu o sprecyzowany plan działania. Praca z rodziną przedstawicieli służb społecznych powinna być połączona ze wsparciem ze strony środowiska, w tym również bliższych i dalszych krewnych oraz aktywnością własną ze strony rodziny. Ponadto, praca z rodziną powinna być prowadzona przez odpowiednio przygotowaną kadre, kompetentną i obiektywną oraz podejmowana możliwie jak najwcześniej. Organizując różnorodne formy wsparcia na rzecz rodziny wieloprotymowej, należy doceniać i konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Zamiast zastępować rodzinę w jej funkcji opiekuńczo-wychowawczej, należy ją wspierać i wspomagać tak, aby przywrócić prawidłowe funkcjonowanie. Stąd też, założeniem Programu jest wsparcie rodziny naturalnej już na etapie, kiedy pojawiają się problemy.

Zakłada się, że tylko równoległa realizacja obydwu programów umożliwi w kilkuletniej perspektywie ograniczenie umieszczeń dzieci w placówkach opiekuńczo - wychowawczych na rzecz rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, co w konsekwencji doprowadzi do minimalizacji występowania zjawiska sieroctwa społecznego.

Jak wynika z obowiązującego obecnie stanu prawnego, systemem pieczy zastępczej nazywamy zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców.

Jednostkami organizacyjnymi wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej są jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego wykonujące zadania w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, placówki wsparcia dziennego, organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, placówki opiekuńczo-wychowawcze, regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, interwencyjne ośrodki preadopcyjne, ośrodki adopcyjne oraz podmioty, którym zlecono realizację zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

2. ZADANIA SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W ZAKRESIE WSPIERANIA RODZINY I SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ

2.1. Organizacja wsparcia rodziny

Obowiązek wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz organach administracji rządowej. Powyższy obowiązek, jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej realizują w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądem i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi. Ustawa dokonuje również podziału kompetencji, w tym działań i zadań pomiędzy samorządami, które przedstawia się następująco:

Tabela 1. Podział kompetencji

GMINA	POWIAT	SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA
Profilaktyka - wspieranie rodziny	<ul style="list-style-type: none">• Piecza zastępcza rodzinna i instytucjonalna.• Usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej.• Adopcje.	
<ul style="list-style-type: none">• Asystent rodziny.• Placówki wsparcia dziennego.• Rodziny wspierające.• Inne podmioty lub instytucje działające na rzecz dziecka i rodziny.	<ul style="list-style-type: none">• Rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka.• Placówki opiekuńczo - wychowawcze.• Usamodzielnienia.• Organizator rodzinnej pieczy zastępczej (Koordynator).• Rodziny pomocowe.	<ul style="list-style-type: none">• Ośrodek adopcyjny.• Regionalna placówka opiekuńczo terapeutyczna.• Interwencyjny ośrodek preadopcyjny.

Źródło: opracowanie własne na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

2.2. Zadania gminy

1. opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
2. tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
3. tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
 - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;

4. finansowanie: kosztów szkoleń dla rodzin wspierających, podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny, kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ponoszonych przez rodziny wspierające;
5. współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo - wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo - terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
6. sporządzanie sprawozdań rzeczowo - finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;
7. prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy;
8. przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji, o której mowa w art. 193 ust. 8 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

2.2.1. Asystent rodziny

Nowym zadaniem ustawowym dla gmin jest wprowadzenie asystenta rodziny do bezpośredniej pracy z rodziną. Asystent rodziny zajmuje się niezależnie od pracownika socjalnego, wyłącznie pomocą i pracą z rodziną. Celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilizacji życiowej, która umożliwi jej prawidłowe wychowanie dzieci. Zadaniem asystenta rodziny jest całościowe wspieranie rodziny wychowującej dzieci, zagrożonej wykluczeniem społecznym, poprzez zmianę stosunku osób w rodzinie do własnej sprawności, podniesienie samooceny, wzbudzenie wiary we własne siły, a także pomoc w wykonywaniu najprostszych czynności dnia codziennego. Bardzo ważne w pracy asystenta jest indywidualne podejście do rodziny i jej problemów, w celu rozwijania kompetencji wszystkich jej członków - rodziców i dzieci. Elastyczny i nienormowany czas pracy asystenta rodziny służyć ma realnym potrzebom i rytmowi życia rodziny. Intensywna praca asystenta z rodziną realizowana jest również w przypadku czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną. Wówczas zadaniem asystenta staje się nie tylko praca z rodziną w miejscu zamieszkania, ale również współpraca z rodziną zastępczą lub koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej. Asystent powinien aktywnie uczestniczyć we wszystkich działaniach zmierzających do powrotu dziecka do rodziny.

2.2.2. Placówki wsparcia dziennego

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, placówka wsparcia dziennego współpracuje z rodzicami lub opiekunami dziecka, a także z placówkami oświatowymi i podmiotami leczniczymi. Pobyt dziecka w placówce wsparcia dziennego jest nieodpłatny, jest również dobrowolny, chyba że dziecko skierowane jest do placówki przez sąd.

Placówka wsparcia dziennego może być prowadzona w formie:

- **opiekuńczej** (w tym kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych) - zapewnia dziecku: opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań.
- **specjalistycznej** organizuje zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne oraz logopedyczne, realizuje indywidualny program korekcyjny, program psychokorekcyjny lub psychoprofilaktyczny, w szczególności terapię

pedagogiczną, psychologiczną i socjoterapię.

- **pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę** poprzez działania animacyjne i socjoterapeutyczne.

2.2.3. Rodziny wspierające

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, jako jedno z istotnych zadań w pracy z rodziną wyszczególnia wspieranie środowiska lokalnego. Ważną rolę w tym zadaniu pełnią sąsiedzi, rodziny zaprzyjaźnione, rodziny rówieśników dzieci. Zbudowanie sieci rodzin chętnych do służenia pomocą systematycznie lub w sposób doraźny stanowi nowe wyzwanie instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny. Możliwość skorzystania przez rodzinę w kryzysie z pomocy innej rodziny, tzw. rodziny wspierającej może mieć nieocenione znaczenie w pracy z rodziną. Rodzina wspierająca, przy współpracy z asystentem rodziny pomaga rodzinie przeżywającej trudności w: opiece i wychowaniu dziecka; prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych. Zgodnie z ustawą, pełnienie funkcji rodziny wspierającej może być powierzone osobom z bezpośredniego otoczenia dziecka. Rodzinę wspierającą ustanawia prezydent miasta właściwy ze względu na miejsce zamieszkania rodziny wspieranej, po uzyskaniu pozytywnej opinii kierownika ośrodka pomocy społecznej, wydanej na podstawie przeprowadzonego wywiadu środowiskowego.

2.3. Zadania powiatu:

1. opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych;
2. zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo - wychowawczych;
3. organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo - wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo - terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia;
4. tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych;
5. prowadzenie placówek opiekuńczo - wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym;
6. organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka, rodzin pomocowych i dyrektorów placówek opiekuńczo - wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo - wychowawczej typu rodzinnego;
7. organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania: grup wsparcia, specjalistycznego poradnictwa;
8. powoływanie centrów administracyjnych do obsługi placówek opiekuńczo - wychowawczych;
9. wyznaczanie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej;
10. zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich;

11. prowadzenie rejestru danych o osobach:
 - a) zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
 - b) pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka;
12. kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka;
13. finansowanie:
 - a) świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo - wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo - terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu,
 - b) pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo - wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo - terapeutyczne,
 - c) szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo - wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo - wychowawczych typu rodzinnego;
14. sporządzanie sprawozdań rzeczowo - finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;
15. przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji.

Zadania gminy oraz część zadań powiatu wynikających z ustawy wykonuje Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowym Sączu.

Rada Miasta Nowego Sącza uchwałą Nr VIII/160/2011 z dnia 22 listopada 2011 roku w sprawie: przekształcenia Ośrodka Adopcyjno - Opiekuńczego w Nowym Sączu w Ośrodek Wsparcia i Terapii Rodzin w Nowym Sączu, wyznaczyła tę jednostkę na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej należy w szczególności troska o rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej, a więc inicjowanie ich tworzenia, kwalifikowanie kandydatów do tej roli oraz wspieranie już funkcjonujących rodzin. W instytucji tej została umocowana funkcja koordynatora rodzinnych form pieczy zastępczej. Wyodrębnienie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej ma na celu rozdzielenie funkcji administracyjnych i nadzorczych powiatowego centrum pomocy rodzinie, którego zadania wykonuje Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowym Sączu od funkcji organizacyjnych związanych z realizacją zadań w sferze rodzinnej pieczy zastępczej.

Rodzina zastępcza oraz rodzinny dom dziecka objęty jest pomocą pracownika Ośrodka Wsparcia i Terapii Rodzin w Nowym Sączu lub zatrudnionego tam koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Obowiązkiem koordynatora jest przede wszystkim pomoc rodzinie zastępczej, także rodzinnym domom dziecka, w realizacji ich zadań poprzez koordynowanie działań związanych z opieką nad dziećmi.

Do pozostałych zadań należących do zadań powiatu uprawniony jest zgodnie z ustawą Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowym Sączu, który pełni funkcje administracyjne i wykonuje w imieniu starosty zadania niezastrzeżone dla innych jednostek.

Głównym zadaniem MOPS jest zabezpieczenie środków finansowych niezbędnych do funkcjonowania rodzinnych form pieczy zastępczej. W tym celu prowadzone są postępowania administracyjne dot. przyznania świadczeń i dodatków dla rodzin zastępczych. Ponadto, Dyrektor MOPS z upoważnienia prezydenta zawiera umowy cywilno - prawne z osobami pełniącymi funkcję zawodowej rodziny zastępczej oraz prowadzącymi rodzinne domy dziecka. MOPS kieruje także dzieci do placówek opiekuńczo - wychowawczych. Do kompetencji MOPS należy również koordynacja działań związanych z zawieraniem porozumień i rozliczeń z innymi powiatami dot. umieszczonych dzieci z terenu innych powiatów, jak również pobytu dzieci z terenu Miasta Nowego Sącza przebywających na terenie innych powiatów. Kolejnym zadaniem realizowanym przez MOPS jest udzielanie pomocy usamodzielnianym wychowankom pieczy zastępczej.

2.3.1. Formy rodzinnej pieczy zastępczej

Zgodnie z art. 39 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

1. rodzina zastępcza:

- spokrewniona (małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, będący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka);
- niezawodowa (małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, niebędący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka);
- zawodowa, w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna.

2. rodzinny dom dziecka (sprawuje w ramach umowy opiekę nad 8 dziećmi).

3. rodziny pomocowe (sprawują opiekę nad dzieckiem w przypadku czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem przez rodzinę zastępczą).

3. DIAGNOZA SPOŁECZNA

3.1. Charakterystyka miasta Nowego Sącza pod względem ilości mieszkańców, bezrobocia oraz osób korzystających ze wsparcia w ramach systemu pomocy społecznej.

Z danych Urzędu Miasta Nowego Sącza wynika, że na dzień 31 grudnia 2014 r., Miasto Nowy Sącz liczyło 82 686 mieszkańców, wśród których większość stanowiły kobiety, tj. 52,37 %.

Tabela 2. Stan ludności Nowego Sącza w roku 2014

Ogółem	kobiety	mężczyźni
82 686	43 308	39 378

*Źródło: Opracowanie własne - dane Wydział Spraw Obywatelskich
Urząd Miasta Nowego Sącza*

Ważną kwestią społeczną naszego Miasta nadal pozostaje bezrobocie. W ciągu 2015 roku w Sądeckim Urzędzie Pracy zarejestrowały się 5 538 osoby, w tym 2 564 kobiety. Z ewidencji Sądeckiego Urzędu Pracy wynika, iż na dzień 31 grudnia 2015 roku zarejestrowanych było 3 463 osób bezrobotnych.

Najliczniejszą grupę osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy w strukturze bezrobotnych stanowią osoby **długotrwale bezrobotne**. Ich udział wg stanu na dzień 31.12.2015 r., wynosił 52,4 % i uległ zmniejszeniu w stosunku do poprzedniego roku

o 3,9 pkt proc. (spadek o 429 osób). Długotrwałe bezrobocie jest zjawiskiem bardzo negatywnym, bowiem stwarza zagrożenie wykluczenia społecznego, zmniejsza szanse na znalezienie pracy, a tym samym powoduje degradację materialną i społeczną jednostki oraz jej rodziny. 30,3 % bezrobotnych stanowią także osoby bezrobotne **do 30. roku życia**. Na koniec 2015 r., w rejestrze bezrobotnych pozostawało 1050 osób w tej kategorii wiekowej. Osoby **powyżej 50. roku życia** w liczbie 902 stanowiły 26,0 % ogółu bezrobotnych. W stosunku do poprzedniego roku w strukturze bezrobotnych nastąpił spadek liczby osób powyżej 50. roku życia o 38, przy jednoczesnym wzroście ich udziału (o 2,4 pkt proc.) oraz spadek udziału osób młodych do 25. roku życia (o 2,0 pkt proc. - 151 osób). Taka tendencja utrzymuje się już od dłuższego czasu.

Bezrobociem rodzinnym wg stanu na 31.12.2015 r., objęte były **802 osoby z 366 rodzin**, czyli **23,1 %** ogółu bezrobotnych zarejestrowanych w SUP. W stosunku do stanu z końca 2014 r., nastąpił **spadek o 131 osób** (52 rodziny). Udział osób należących do bezrobocia rodzinnego w ogólnej liczbie bezrobotnych spadł o 0,3 pkt proc.

Osoby należące do bezrobocia rodzinnego, tj. **osoby z rodzin, w których więcej niż jedna osoba jest bezrobotna** stanowią grupę osób, która znajduje się w szczególnie niekorzystnej sytuacji na lokalnym rynku pracy. Grupa ta, mimo, iż nie została wyszczególniona w ustawie o promocji zatrudnienia wśród osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy (art. 49), jest od wielu lat monitorowana przez SUP.

Tabela 3. Struktura bezrobocia rodzinnego wg wieku:

Wiek	Liczba osób ogółem	% udział
18-24 lat	141	17,5 %
25-29 lat	143	17,8 %
30-34 lat	100	12,5 %
35-44 lat	138	17,2 %
45-54 lat	152	19 %
powyżej 55 lat	128	16 %

Źródło: dane Sądeckiego Urzędu Pracy

Tabela 4. Struktura bezrobocia rodzinnego wg pozostawania bez pracy:

Czas pozostawania bez pracy	Liczba osób ogółem	% udział
do 1 mc	92	11,4 %
1-3 mc	166	20,7 %
3-6 mc	134	16,7 %
6-12 mc	138	17,2 %
12-24 mc	120	15 %
Pow. 24 m	152	19 %

Źródło: dane Sądeckiego Urzędu Pracy

Analizując dane **wg struktury wieku** należy zauważyć, że większość osób objętych bezrobociem rodzinnym była w przedziale wiekowym 45 - 54 lat i stanowiła 19 % w ogólnej liczbie osób objętych bezrobociem rodzinnym. Natomiast najmniejszy udział stanowią osoby w przedziale wiekowym 30 - 34 lat - 12,5 %.

Rozpatrując strukturę osób objętych bezrobociem rodzinnym **wg czasu pozostawania bez pracy** można zauważyć, że największy udział był w grupie osób pozostających bez pracy od 1 miesiący do 3 miesięcy - 20,7 %, natomiast najmniejszy udział odnotowano w grupie osób pozostających bez pracy do 1 miesiąca - 11,4 %.

Wśród osób ubiegających się o wsparcie w ramach ustawy o pomocy społecznej, bezrobocie pozostaje jednym z głównych powodów. W 2015 r., wśród 2625 rodzin korzystających z pomocy społecznej, kwestia bezrobocia dotyczyła 1207 rodzin (3662 osób). Inne powody to m.in. ubóstwo, niepełnosprawność, długotrwała choroba. Uwzględniając typy rodzin korzystających z pomocy społecznej w 2015 r., to rodziny z dziećmi stanowiły 35,12 % ogółu świadczeniobiorców, wśród których 17,14 % stanowiły rodziny niepełne.

Z danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej wynika, że w 2015 r., udzielono wsparcia:

- 2625 rodzinom (rzeczywista liczba rodzin) - na podstawie ustawy o pomocy społecznej,
- 1951 osobom - na podstawie ustawy o ustanowieniu programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, w tym 1500 osób korzystało z posiłków, a 451 z zasiłków celowych na zakup żywności.

Tabela 5. Najczęstsze powody przyznawania pomocy w 2015 roku

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	1389	3711
Potrzeba ochrony macierzyństwa	305	1654
w tym: wielodzietność	250	1453
Bezrobocie	1207	3662
Niepełnosprawność	1284	2614

Długotrwała lub ciężka choroba	1578	3421
Bezradność w sprawach opiek.- wych. i prowadzenia gospodarstwa domowego ogółem w tym:	810	2520
rodziny niepełne	450	1435
rodziny wielodzietne	43	256
Alkoholizm	156	317
Przemoc w rodzinie	81	218
Narkomania	6	11
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	14	57

Źródło: Opracowanie własne - dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowym Sączu

Z powyższej tabeli wynika, że w 2015 roku 810 rodzin (w tym: 450 niepełnych, 43 wielodzietnych) podały, jako jedną z przyczyn udzielenia pomocy bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Z przeprowadzonej dogłębnej analizy wśród w/w rodzin wynika, że 95 rodzin, w których wychowuje się 256 dzieci, gdzie jako powód udzielenia pomocy podano bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego wymaga przydzielenia asystenta rodziny.

Tabela 6. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny

	2013		2014		2015	
	I półrocze	II półrocze	I półrocze	II półrocze	I półrocze	II półrocze
Liczba zatrudnionych asystentów rodziny (etaty)	3	3	4	4	4	4
Liczba rodzin zobowiązanych przez sąd do pracy z asystentem rodziny	0	1	2	0	0	1
Liczba rodzin korzystających z usług asystentów rodziny, z tego:	44	46	55	52	49	56
do 3 miesięcy	10	2	10	5	3	6
powyżej 3 do 12 miesięcy	22	27	6	14	14	9
powyżej 1 roku	12	17	39	33	32	41
Liczba rodzin, z którymi asystent rodziny zakończył pracę, w tym:	2	4	13	2	6	13
ze względu na osiągnięcie celów	0	1	6	0	0	4
ze względu na zaprzestanie współpracy przez rodzinę	2	2	2	2	5	8
ze względu na brak efektów	0	1	4		1	1
Liczba rodzin, które korzystały z usług asystentów rodziny narastająco od początku roku	44	48	68	64	65	64

Źródło: Opracowanie własne - dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowym Sączu

Z danych przekazanych przez Sąd Rejonowy w Nowym Sączu wynika, że w latach 2013 do 2015 na terenie miasta Nowego Sącza funkcjonowały dwa Ośrodki Kuratorskie.

Tabela 7. Liczbę rodzin którym ograniczono władzę rodzicielską oraz ilość dzieci zobowiązanych do uczęszczania do w/w Ośrodków

	2013	2014	2015
Ilość rodzin z ograniczoną poprzez nadzór kuratora władzą rodzicielską przez Sąd Rejonowy	50	50	52
Ilość dzieci uczęszczających do Ośrodków Kuratorskich	16	16	16

Źródło: Opracowanie własne - dane Sądu Rejonowego w Nowym Sączu

W rodzinach objętych pracą socjalną lub nadzorem kuratora występują liczne problemy w opiece nad dziećmi: zaniedbywanie nauki, nie realizowanie obowiązku szkolnego, zagrożenie demoralizacją, niska samoocena, złe warunki socjalno - bytowe, uzależnienie od alkoholu rodziców. Brak odpowiedniego, specjalistycznego wsparcia dla tych rodzin powoduje potencjalne zagrożenie związane z koniecznością umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej.

4. DIAGNOZA SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ

4.1. Rodzinna piecza zastępcza

Diagnoza systemu pieczy zastępczej na terenie Miasta Nowego Sącza oparta została na podstawie danych ilościowych i jakościowych będących w posiadaniu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowym Sączu oraz danych Ośrodka Wsparcia i Terapii Rodzin w Nowym Sączu.

Tabela 8. Liczba rodzin zastępczych

Rodzaj rodziny zastępczej	Liczba rodzin	Liczba dzieci
2013		
Spokrewniona	50	59
Niezawodowa	27	30
Rodziny zawodowe ogółem, w tym:	6	25
Zawodowa	2	8
Zawodowa specjalistyczna	2	7
Zawodowa pełniącą funkcję pogotowia rodzinnego	2	10
Rodzinne domy dziecka	3	29
Ogółem:	86	143
2014		
Spokrewnione z dzieckiem	53	63

Niezawodowa	25	30
Rodziny zawodowe ogółem, w tym:	6	17
Zawodowa	2	8
Zawodowa specjalistyczna	2	7
Zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego	2	2
Rodzinne domy dziecka	3	24
Ogółem:	87	134
2015		
Spokrewnione z dzieckiem	57	71
Niezawodowa	25	29
Rodziny zawodowe ogółem, w tym:	7	28
Zawodowa	2	10
Zawodowa specjalistyczna	3	10
Zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego	2	8
Rodzinne domy dziecka	3	28
Ogółem:	92	156

Źródło: Opracowanie własne - dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowym Sączu

Tabela 9. Liczba dzieci z terenu Miasta Nowego Sącza umieszczonych w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów i liczba dzieci z innych powiatów umieszczonych w rodzinach zastępczych na terenie naszego Miasta

Porozumienia między powiatami dot. umieszczonych dzieci	2013 r.	2014 r.	2015 r.
dzieci z Miasta Nowego Sącza umieszczone w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów	27	20	15
dzieci z innych powiatów umieszczone w rodzinach zastępczych na terenie Miasta Nowego Sącza	21	23	24

Źródło: Opracowanie własne - dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowym Sączu

Jak wynika z danych liczbowych przedstawionych w tabelach powyżej liczba rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie Miasta Nowego Sącza w ostatnich trzech latach kształtowała się na podobnym poziomie choć wzrost liczby rodzin nastąpił w 2015 roku. Utrzymującą się tendencją była przewaga rodzin zastępczych spokrewnionych nad rodzinami niezawodowymi i zawodowymi. Należy również nadmienić, iż w większości przypadków wśród rodzin zastępczych spokrewnionych to dziadkowie sprawowali opiekę nad powierzonymi im wnukami. Pozostałą część rodzin zastępczych spokrewnionych tworzyło rodzeństwo. Rodziny zastępcze spokrewnione stanowiły w latach 2013 - 2015 r., odpowiednio 58,14 %, 60,92 % i 61,95 % ogółu rodzin. Rodziny niezawodowe stanowiły w okresie od roku 2013 - 2015 r. kolejno 31,39 %, 28,73 % a w roku 2015 - 27,17 % ogółu rodzin zastępczych. Niższy odsetek wśród ogółu rodzin zastępczych stanowiły rodziny zastępcze zawodowe i rodzinne domy dziecka, sprawujące opiekę nad dziećmi na podstawie zawartych umów zlecenia. Stanowiły one w okresie od roku 2013 - 2015 roku kolejno 10,46 %, 10,34 %, a w roku 2015 - 10,86 % ogółu rodzin zastępczych. Jednak rodziny

zawodowe oraz rodzinny domy dziecka sprawowały opiekę nad większą liczbą dzieci niż rodziny niezawodowe.

Warto nadmienić, iż w latach 2013 - 2015 zakończył się okres przejściowy i dostosowano umowy do form pieczy zastępczej określonych w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W wyniku tego procesu funkcjonują:

- 2 rodziny zastępcze zawodowe,
- 2 rodziny zastępcze zawodowe zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego,
- 3 rodziny zawodowe specjalistyczne,
- 3 rodzinne domy dziecka.

Ilość dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych funkcjonujących na terenie Miasta Nowego Sącza kształtowała się na podobnym poziomie na przełomie ostatnich 6 lat z tendencją malejącą, choć największy napływ dzieci wystąpił w 2015 roku, a mianowicie: w 2009 roku, podobnie jak w 2010 roku 138 dzieci, w 2011 roku - 129, w 2012 roku - 123, w 2013 roku - 143, w 2014 roku - 134, a w 2015 roku - 156. Na powyższe ma wpływ niewydolność opiekuńczo - wychowawcza rodziców, uzależnienia, brak zmiany postaw, wyjazdy do pracy za granicę. Ponadto zauważalnym jest, iż wychowankowie, którzy ukończyli 18 lat niechętnie opuszczają rodziny zastępcze, ponieważ aktualna ustawa daje możliwość pozostania w dotychczasowej rodzinie zastępczej pod warunkiem kontynuowania nauki. W 2013 roku w rodzinach przebywało 28 pełnoletnich wychowanków, w 2014 - 33, a w 2015 roku 31.

Zwrócić należy uwagę na fakt, iż spośród podanej liczby dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Miasta Nowego Sącza w roku 2013 - 21 małoletnich pochodziło z innych powiatów, w 2014 roku - 23 małoletnich, a w 2015 roku - 24 wychowanków. Jednocześnie dzieci pochodzące z Nowego Sącza również przebywały w rodzinach zastępczych funkcjonujących na terenie innych powiatów. W roku 2013 było ich 27, w roku 2014 - 20 dzieci, a w roku 2015 - 15 dzieci.

Zasadnym jest także zwrócenie uwagi na to jak kształtował się na przestrzeni ostatnich czterech lat ruch dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych i placówkach. Zaznaczyć należy, iż jednym z priorytetowych zadań winien być powrót dzieci do środowisk rodzinnych. W przypadkach, gdy rodzice nie podejmują współpracy, bądź nie ma możliwości powrotu dziecka do rodziny biologicznej podejmowano działania i formułowano wnioski do sądu o pozbawienie ich władzy rodzicielskiej, co pozwalało na skierowanie dzieci do adopcji.

Każdego roku kilkoro dzieci opuszcza zastępcze formy opieki i powraca do środowisk rodzinnych. Zdarza się jednak również, iż dzieci trafiają z rodzinnej pieczy zastępczej do innych rodzin zastępczych bądź do placówek, w tym coraz częściej do placówek typu resocjalizacyjnego. Jest to spowodowane niewydolnością wychowawczą rodzin, które pomimo wsparcia ze strony specjalistów, nie są w stanie poradzić sobie z problemami związanymi z ich wychowywaniem.

Poniższa tabela ilustruje ruch dzieci przebywających w pieczy zastępczej oraz różnych placówkach opieki całkowitej.

Tabela 10. Ruch dzieci z terenu Miasta przebywających w zastępczych formach opieki za lata 2013 - 2015

Forma opieki zastępczej	Powrót do rodziny naturalnej	Umieszczenie w rodzinie adopcyjnej	Umieszczenie w rodzinie zastępczej (innej)	Umieszczenie w placówce (innej)	Usamodzielnienie wychowanka
2013					
Rodziny zastępcze	13	7	1	1	11
Placówki	10	0	2	6	2
Ogółem:	23	7	3	7	13
2014					
Rodziny zastępcze	4	2	2	0	7
Placówki	8	0	0	5	4
Ogółem:	12	2	2	5	11
2015					
Rodziny zastępcze	2	6	1	1	10
Placówki	7	0	0	4	1
Ogółem	9	6	3	5	11

Źródło: Opracowanie własne - dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowym Sączu

Powyższe zestawienie wskazuje na konieczność pilnego podjęcia działań naprawczych zmierzających do przywrócenia prawidłowego funkcjonowania rodziny w środowisku.

4.2. Ocena okresowa dzieci i rodzin zastępczych oraz formy wsparcia rodzinnej pieczy zastępczej

W okresie objętym diagnozą Ośrodek Wsparcia i Terapii Rodzin sporządzał oceny okresowe dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej oraz oceny okresowe rodzin zastępczych.

Tabela 11. Oceny okresowe dzieci

2013	2014	2015
209	219	211

Źródło: Opracowanie własne - dane Ośrodka Wsparcia i Terapii Rodzin w Nowym Sączu

Tabela 12. Oceny rodzin zastępczych

2013	2014	2015
0	82- pozytywne 2- negatywne	0

Źródło: Opracowanie własne - dane Ośrodka Wsparcia i Terapii Rodzin w Nowym Sączu

Ocena dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej oraz rodzin zastępczych dostarcza wiedzy dotyczącej problemów, z którymi muszą zmierzyć się rodzice zastępczy, ale też dają możliwość zaplanowania działań, które jednostki organizacyjne mogą przedsięwziąć, aby je wspierać. Dzieci do rodzin zastępczych trafiają najczęściej ze sprzężonymi trudnościami i zaniedbaniami wyniesionymi z domów rodzinnych, dlatego też praca opiekunów zastępczych wymaga szczególnej troski oraz wsparcia. Niejednokrotnie dzieci te wymagają ogromnej pracy w celu wyrównania deficytów rozwojowych, zdrowotnych i edukacyjnych. W zawodowych formach rodzinnej pieczy zastępczej jak i placówkach opiekuńczo - wychowawczych typu rodzinnego przebywa zazwyczaj maksymalna dopuszczalna ilość dzieci. Praca rodziców zastępczych wymaga wielu intensywnych działań, co w konsekwencji może doprowadzić do przedwczesnego wypalenia zawodowego rodziców zastępczych.

Dzieci umieszczane w pieczy zastępczej w wielu przypadkach muszą być objęte wsparciem terapeutycznym w formie terapii indywidualnej rodzinnej, grup korekcyjnych, zajęć reedukacyjnych. Zaniedbania zdrowotne dzieci wymagają niejednokrotnie wzmożonej opieki specjalistycznej (neurolog, psychiatra, logopeda, okulista). Zabezpieczenie zdrowotne dzieci często wymaga konsultacji specjalistycznej w Krakowskich klinikach. Zdarza się, iż wśród niektórych dzieci występują zaburzenia zachowania graniczące z niedostosowaniem społecznym. Stanowi to poważne wyzwanie dla rodziców zastępczych. Praca korekcyjna z takimi dziećmi trwa latami, co bardzo obciąża i wyczerpuje opiekunów zastępczych. Niejednokrotnie dzieci „kryzysują”, a w okresie adolescencji przejawiają bunt młodzieńczy przejawiając zachowania opozycyjne wobec otoczenia i osób najbliższych.

Aby podołać bieżącym potrzebom należy intensywnie rozwijać rodzinną pieczę zastępczą poprzez zwiększenie liczby zawodowych rodzin zastępczych, utrzymując średni - dopuszczalny stan liczebny dzieci umieszczanych w pieczy, w sytuacji umieszczania dzieci z wieloprogowymi dysfunkcjami.

Zasadnym jest utrzymanie dotychczasowych form wsparcia tj.:

- zatrudniania osób do pomocy,
- zapewnienie rodzin pomocowych na czas urlopu,

- zapewnienie środków finansowych na zwrot wydatków na utrzymanie domu dla rodzin zawodowych, w których przebywa więcej niż 3 dzieci oraz rodzinnych domów dziecka,
- rozwijanie wolontariatu,
- dalsze prowadzenie dodatkowych form wspierających rodziców zastępczych (szkolenia, warsztaty, terapie tak dla rodzin zastępczych jak i wychowanków, organizowanie form wspólnego wypoczynku i rekreacji).

W poniższych tabelach przedstawiono dane ilościowe dot. grup wsparcia i szkoleń rodzin zastępczych.

Tabela 13. Grupy wsparcia dla rodziców zastępczych

2013	2014	2015
10	10	10

Źródło: Opracowanie własne - dane Ośrodka Wsparcia i Terapii Rodzin w Nowym Sączu

Tabela 14. Szkolenia dla kandydatów i rodzin zastępczych

	2013	2014	2015
Kandydaci	33	21	11
Rodziny zastępcze	10	79	23

Źródło: Opracowanie własne - dane Ośrodka Wsparcia i Terapii Rodzin w Nowym Sączu

Analizując pracę za okres ostatnich 3 lat oraz ilość zgłaszanych przez Sąd rodzinny potrzeb zabezpieczenia dzieci i umieszczenia ich poza środowiskiem rodziny biologicznej koniecznym jest rozwijanie rodzinnych form pieczy, choć zauważalną tendencją jest wciąż zmniejszająca się liczba zgłaszających się kandydatów na rodziny zastępcze.

4.3. Instytucjonalna piecza zastępcza

Dziecko, pozbawione częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej, po wyczerpaniu możliwości znalezienia rodziny zastępczej, jest umieszczane w placówkach opiekuńczo - wychowawczych. Placówka taka zapewnia całodobową, ciągłą lub okresową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby bytowe, rozwojowe, w tym emocjonalne, społeczne, religijne, a także zapewnia korzystanie ze świadczeń zdrowotnych i kształcenia. Całodobowy pobyt dziecka w placówce ma charakter przejściowy, do czasu powrotu dziecka do rodziny naturalnej.

Do głównych przyczyn umieszczenia dzieci w placówce należy zaliczyć:

- nierealizowanie obowiązku szkolnego,
- niewydolność wychowawczą rodziców,
- zagrożenia w środowisku,
- alkoholizm rodziców,
- kontakt ze środkami psychoaktywnymi (narkotyki, alkohol),
- przemoc wobec dzieci.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje postanowienia Sądu o umieszczaniu małoletnich w całodobowych placówkach opiekuńczo - wychowawczych.

Wspólną obsługę placówek opiekuńczo wychowawczych zapewnia Centrum Administracyjne Placówek Opiekuńczo - Wychowawczych.

Instytucjonalną pieczę zapewniają:

1. Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza typu interwencyjnego, przy ul. Łącznik 20 dysponująca 30 miejscami,
2. Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza typu socjalizacyjnego, przy ul. Teligi 24 dysponująca 26 miejscami,
3. Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza typu socjalizacyjnego, Trzycierz 95 dysponująca 18 miejscami,
4. Rodzinny Dom Dziecka Nr 1 zlokalizowany przy ul. Tarnowskiej 107, dysponujący 8 miejscami,
5. Rodzinny Dom Dziecka Nr 2 zlokalizowany przy ul. Zyndrama 17, dysponujący 8 miejscami,
6. Rodzinny Dom Dziecka Nr 3 zlokalizowany przy ul. Kilińskiego 79, dysponujący 8 miejscami.

Obsługę finansowo - księgową placówek opiekuńczo - wychowawczych typu rodzinnego prowadzi Centrum Administracyjne Placówek Opiekuńczo - Wychowawczych.

Tabela 15. Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo - wychowawczych typu socjalizacyjnego, interwencyjnego oraz rodzinnego w latach 2013 - 2015

Liczba dzieci	2013	2014	2015
Placówki Opiekuńczo - Wychowawcze typu rodzinnego	26	28	27
Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza typu interwencyjnego	50	49	35
Placówki Opiekuńczo - Wychowawcza typu socjalizacyjnego	55	54	51
Ogółem	131	131	113

Źródło: Opracowanie własne - dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowym Sączu

Tabela 16. Porozumienia między powiatami w latach 2013/2015 dotyczące umieszczonych dzieci w placówkach opiekuńczo - wychowawczych

Porozumienia między powiatami dot. umieszczonych dzieci	2013 r.	2014 r.	2015 r.
dzieci z Miasta Nowego Sącza umieszczone w placówkach opiekuńczo - wychowawczych na terenie innych powiatów	2	3	0
dzieci z innych powiatów umieszczone w placówkach na terenie Miasta Nowego Sącza	87	88	69

Źródło: Opracowanie własne - dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowym Sączu

4.4. Usamodzielniani wychowankowie rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo - wychowawczych

Do zadań Miasta należy również usamodzielnianie pełnoletnich wychowanków opuszczających pieczę zastępczą tj. rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo - wychowawcze. Usamodzielniani wychowankowie uzyskują pomoc w formie poradnictwa, wsparcia socjalnego, nadzoru w zakresie realizacji przyjętych w Indywidualnych Programów Usamodzielnienia zobowiązań, w tym pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki, zagospodarowanie i usamodzielnienie.

Tabela 17. Liczba pełnoletnich wychowanków objętych pomocą w usamodzielnieniu po opuszczeniu odpowiednich form pieczy zastępczej

Usamodzielniani wychowankowie	2013 r.	2014 r.	2015 r.
rodzin zastępczych	35	32	43
placówek opiekuńczo - wychowawczych	10	12	11
ogółem liczba usamodzielnianych wychowanków	45	44	54

Źródło: Opracowanie własne - dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowym Sączu

W 2013 r., - pomocą objętych było 35 wychowanków rodzin zastępczych oraz 10 wychowanków placówek. W 2014 r., 32 wychowanków rodzin zastępczych i 12 placówek, natomiast w 2015 r., 43 wychowanków rodzin i 11 wychowanków placówek. Osoby te realizują indywidualne programy usamodzielnienia, w ramach, których otrzymują świadczenia w formie pomocy pieniężnej na kontynuację nauki, usamodzielnienie i zagospodarowanie. Z uwagi na brak możliwości powrotu do rodziny biologicznej, przyznano pomoc w formie dopłaty do wynajmu pokoi usamodzielnianym wychowankom pozostającym na terenie miasta Nowego Sącza, bądź w formie pobytu w mieszkaniu chronionym. Wspierano także wychowanków w poszukiwaniu pracy.

Tabela 18. Świadczenia dla pełnoletnich wychowanków realizujących programy usamodzielnienia po opuszczeniu odpowiednich form pieczy zastępczej

Formy pieczy, z której wychowanek się usamodzielniał	Pomoc na kontynuowanie nauki	Pomoc na usamodzielnienie	Pomoc na zagospodarowanie	Pomoc mieszkaniowa w tym w mieszkaniu chronionym	Pomoc w uzyskaniu zatrudnienia
2013					
Rodziny zastępcze	33	8	9	10	16
Placówki	4	1	2	7	3
Ogółem:	37	9	11	17	19

2014					
Rodziny zastępcze	32	10	9	11	21
Placówki	8	4	5	5	2
Ogółem:	40	12	14	16	23
2015					
Rodziny zastępcze	24	10	6	9	26
Placówki	8	4	3	2	8
Ogółem:	32	14	9	11	34

Z powyższych danych wynika, że MOPS w 2013 r., wypłacał 37 wychowankom świadczenia na kontynuowanie nauki, w 2014 r., - 40 wychowankom, a w 2015 r., - 32 wychowankom. Z pomocy na usamodzielnienie skorzystało odpowiednio w 2013 r., - 9 osób, w 2014 r., - 12 osób, w 2015 r., - 14 osób. Z pomocy na zagospodarowanie skorzystało odpowiednio w 2013 r., - 11 osób, w 2014 r., - 14 osób, w 2015 r., - 9 osób. Z pomocy w formie dopłaty do wynajmowanych pokoi i w formie pobytu w mieszkaniu chronionym skorzystało odpowiednio w 2013 r., - 17 osób, w 2014 r., - 16 osób, w 2015 r., - 11 osób. Pomoc w uzyskaniu zatrudnienia dotyczyła odpowiednio w 2013 r., - 19 osób, w 2014 r., - 23 osób, w 2015 r., - 34 osób.

Jak wcześniej zauważono wychowankowie, którzy ukończyli 18 lat, posiadają opracowany indywidualny program usamodzielnienia niechętnie opuszczają rodziny zastępcze, ponieważ aktualna ustawa daje możliwość pozostania w dotychczasowej rodzinie zastępczej pod warunkiem kontynuowania nauki. W 2013 r., w rodzinach przebywało 28 pełnoletnich wychowanków, w 2014 r., - 33, a w 2015 r., 31. Zatem zauważalna jest tendencja od wejścia w życie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, iż zmniejsza się liczba osób opuszczających pieczę zastępczą zwłaszcza rodziną. Sytuacja taka ma miejsce, ponieważ wychowankowie mający 18 lat nie są jeszcze gotowi na samodzielnie funkcjonowanie w środowisku mając wsparcie i pomoc ze strony rodziny zastępczej. Dłuższy pobyt w rodzinach zastępczych zawodowych, niezawodowych oraz Rodzinnych Domach Dziecka powoduje, że jest znacznie mniej wolnych miejsc dla dzieci oczekujących na umieszczenie w rodzinnych formach pieczy, bądź na przeniesienie z instytucjonalnej pieczy. Druga kwestia, jaka się nasuwa podczas monitorowania sytuacji pełnoletnich wychowanków placówek opiekuńczo - wychowawczych oraz rodzin zastępczych jest problem miejsca, do którego mogą oni wrócić. Nie mają własnego mieszkania i trudno jest im się odnaleźć w nowej rzeczywistości, gdyż często na wsparcie ze strony rodziny nie mogą liczyć.

W chwili obecnej każdy z wychowanków opuszczający placówkę opiekuńczo - wychowawczą lub rodzinę zastępczą ma możliwość otrzymania pomocy na kontynuowanie nauki, zagospodarowanie i usamodzielnienie. Wychowankowie usamodzielniający się na podstawie przepisów ustawy z 12 marca 2004 r., o pomocy społecznej mają możliwość otrzymać pomoc pieniężną na częściowe pokrycie kosztów utrzymania wynajętego mieszkania lub pokoju. Wychowankowie nie posiadający własnego mieszkania a mieszkający na terenie Miasta Nowego Sącza po opuszczeniu placówki lub rodziny zastępczej mają możliwość złożenia wniosku o przydział mieszkania komunalnego z zasobów gminy (otrzymują dodatkowe punkty za pobyt w placówce lub rodzinie zastępczej). Jednak czas oczekiwania na takie mieszkanie jest długi.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowym Sączu dysponuje obecnie jednym mieszkaniem chronionym dla dwóch osób. Trwają prace nad pozyskiwaniem środków na utworzenie kolejnego mieszkania chronionego dla kilku osób, w którym wychowankowie, pod nadzorem specjalistów będą mogli nabyć odpowiednie umiejętności i niezbędną wiedzę dotyczącą:

- zdobywania umiejętności racjonalnego gospodarowania środkami, jakie posiadają,
- pozyskiwania umiejętności wykorzystywania czasu wolnego,
- motywowania do podejmowania nauki i dbania o rozwój osobisty,
- kształtowania odpowiedzialności za swoje decyzje,
- zdobycia umiejętności komunikowania się ze środowiskiem,
- efektywnego poszukiwania zatrudnienia.

Istotną kwestią jest zwrócenie uwagi na ważną rolę, jaką w procesie usamodzielnienia odgrywa opiekun usamodzielnienia, który zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zostaje wybrany już rok przed uzyskaniem przez wychowanka pełnoletności i zobowiązuje się współpracować z wychowankiem, rodziną zastępczą lub placówką opiekuńczo - wychowawczą w celu przygotowania go do opuszczenia pieczy zastępczej i usamodzielnienia się, a po opuszczeniu pieczy z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej. Należy zauważyć, że wychowankowie przebywający w placówkach opiekuńczo - wychowawczych w przeciwieństwie do wychowanków rodzin zastępczych znacznie częściej opuszczają placówkę uzyskując pełnoletność. Nie są przygotowani do samodzielnego życia, powracają do rodziny biologicznej, gdzie nie bardzo mogą liczyć na wsparcie.

Warunkiem przyznania pomocy jest zobowiązanie osoby usamodzielnianej do realizacji indywidualnego programu usamodzielnienia, opracowanego wspólnie z opiekunem usamodzielnienia, zatwierdzonego przez kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie. Opiekun usamodzielnienia wspiera swojego podopiecznego w realizacji planów życiowych, w kontaktach z rodziną i środowiskiem, pomaga w uzyskaniu wykształcenia zgodnego z możliwościami i aspiracjami osoby usamodzielnianej. Pomaga w ustaleniu uprawnień do ubezpieczenia zdrowotnego, osiedlenia się osoby usamodzielnianej w powiecie innym niż miejsce zamieszkania przed umieszczeniem w placówce lub rodzinie zastępczej, pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, podjęcia zatrudnienia, pomocy w uzyskaniu przysługujących świadczeń, przy współpracy z MOPS. W ocenie pracowników jednostek organizacyjnych pieczy zastępczej należy przygotować do całego procesu usamodzielnienia, jak również wspierać opiekunów usamodzielnienia oraz wychowanków w trakcie realizacji ich programów.

4.5. Wnioski końcowe:

Powyższa analiza wskazuje na konieczność:

1. podejmowania działań naprawczych zmierzających do przywrócenia prawidłowego funkcjonowania rodziny w środowisku;

2. zapewnienia opieki i wychowania dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodziców, wobec których sąd orzekł umieszczenie w placówce opiekuńczo - wychowawczej, w rodzinnych formach opieki zastępczej;
3. objęcie rodzin zastępczych oraz usamodzielniających się wychowanków specjalistycznym wsparciem.

5. PREZENTACJA PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY I ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ

5.1. Adresaci Programu

1. Rodziny bezradne w sprawach opiekuńczo - wychowawczych.
2. Rodziny, w których występuje problem przemocy.
3. Rodziny ubogie i zagrożone ubóstwem.
4. Dzieci przebywające w pieczy zastępczej.
5. Rodziny zastępcze i osoby prowadzące rodzinne domy dziecka.
6. Kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka.
7. Usamodzielniani wychowankowie rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo - wychowawczych i innych.
8. Dzieci i młodzież z rodzin z „grupy ryzyka”.
9. Dzieci i młodzież zagrożona demoralizacją.
10. Dzieci w placówkach opiekuńczo - wychowawczych.
11. Pracownicy jednostek organizacyjnych wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

5.2. Partnerzy w realizacji Programu

- Ośrodek Wsparcia i Terapii Rodzin.
- Poradnie Psychologiczno - Pedagogiczne.
- Szkoły.
- Sąd Rodzinny, kuratorzy zawodowi i społeczni.
- Ośrodki Adopcyjne.
- Policja.
- Organizacje pozarządowe.
- Służba zdrowia.
- Sądecki Urząd Pracy.
- Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie.
- Lokalne media.
- Sponsorzy.

5.3. Cel główny Programu

Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji związanych z opieką, wychowaniem oraz skuteczna ochrona dzieci, profilaktyka środowiska naturalnego w zakresie promowania społecznie pożądanego modelu rodzin, a także stworzenie optymalnego systemu pieczy zastępczej na terenie Miasta Nowego Sącza.

5.4. Cele szczegółowe Programu

NR CELU	NAZWA I OPIS CELU	KIERUNKI DZIAŁAŃ	JEDNOSTKI ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ
CEL 1	Wspieranie rodziny w wychowaniu dziecka oraz w pełnieniu funkcji opiekuńczo - wychowawczej.	<p>Zapewnienie opieki asystenta, rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych.</p> <p>Organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających (w razie stwierdzenia potrzeb).</p> <p>Organizacja szkoleń przygotowujących osoby działające na rzecz dziecka i rodziny do kompleksowego i interdyscyplinarnego ich wspierania w środowisku lokalnym.</p> <p>Umożliwienie podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.</p>	<p>MOPS</p> <p>MOPS</p> <p>ROPS</p> <p>ROPS</p>
CEL 2	Praca z rodziną w celu zapobiegania sytuacji kryzysowej.	<p>Analiza sytuacji rodzin, których dzieci zagrożone są umieszczeniem w pieczy zastępczej.</p> <p>Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka w rodzinie zagrożonej kryzysem.</p> <p>Zapewnienie dostępności do konsultacji i poradnictwa specjalistycznego (w tym pomoc psychologiczna, prawna i socjalna) oraz informowanie o miejscach pomocy.</p>	<p>MOPS Partnerzy: - Szkoły, - Służba zdrowia, - Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne, - Kuratorzy sądowi.</p> <p>MOPS Partnerzy: - Szkoły, - Służba zdrowia, - Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne, - Kuratorzy sądowi.</p> <p>OWiTR MOPS Partnerzy: - Szkoły, - Służba zdrowia, - Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne.</p>

		<p>Terapie i mediacje.</p> <p>Organizowanie grup wsparcia dla rodzin niewydolnych wychowawczo ze szczególnym uwzględnieniem rodzin wieloproblemowych.</p> <p>Tworzenie dziennych ośrodków wsparcia (w razie potrzeby).</p>	<p>OWiTR</p> <p>MOPS</p> <p>Rada Miasta</p>
CEL 3	<p>Zapewnienie bezpieczeństwa dziecku i rodzinie.</p>	<p>Zapewnienie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom zagrożonym kryzysem lub przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej.</p> <p>Monitoring sytuacji zdrowotnej dzieci i rodzin zagrożonym kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej.</p> <p>Monitoring sytuacji dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem, w tym niewydolnych wychowawczo, w których występuje problem przemocy.</p> <p>Zapewnienie bezpieczeństwa i pomocy osobom doznającym przemocy.</p> <p>Organizacja wypoczynku dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych.</p>	<p>MOPS</p> <p>MOPS Partnerzy: - Szkoły, - Służba zdrowia, - Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne, - Kuratorzy sądowi.</p> <p>MOPS Partnerzy: - Szkoły, - Służba zdrowia, - Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne, - Kuratorzy sądowi.</p> <p>MOPS Partnerzy: - Szkoły, - Służba zdrowia, - Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne, - Kuratorzy sądowi, - SOIK.</p> <p>MOPS Partnerzy: - Szkoły, - Organizacje pozarządowe.</p>

<p>CEL 4</p>	<p>Tworzenie warunków do powstania i prawidłowego funkcjonowania pieczy zastępczej w szczególności jej rodzinnych form.</p>	<p>Podnoszenie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat pieczy zastępczej poprzez prowadzenie akcji informacyjnej obejmującej:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opracowanie i upowszechnianie ulotek informacyjnych, - artykuły prasowe, - zamieszczanie aktualnych informacji na stronie internetowej OWiTR, MOPS, - coroczne organizowanie dni rodzicielstwa zastępczego. <p>Organizowanie zespołów interdyscyplinarnych dot. funkcjonowania rodzin i wychowanków pieczy.</p> <p>Pozyskiwanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) niezawodowej, b) zawodowej w tym specjalistycznej i pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego. <p>Kwalifikowanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, zawodowej i prowadzenia rodzinnego domu dziecka.</p> <p>Organizowanie szkoleń dla nowoutworzonych rodzin zastępczych spokrewnionych oraz kandydatów na niezawodowe i zawodowe rodziny zastępcze oraz prowadzących rodzinne domy dziecka.</p> <p>Zawieranie umów cywilno - prawnych o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka przy uwzględnieniu limitu rodzin zastępczych zawodowych na dany rok kalendarzowy.</p>	<p>Urząd Miasta, MOPS, OWiTR. Partnerzy: - Media lokalne, - Organizacje pozarządowe.</p> <p>OWiTR Partnerzy: - MOPS, - Sąd rodzinny, - Szkoły, - Służba zdrowia, - Placówki opiekuńczo-wychowawcze, - Ośrodek Adopcyjny.</p> <p>OWiTR Partnerzy: - MOPS, - Sąd rodzinny, - Organizacje pozarządowe, - Media.</p> <p>OWiTR</p> <p>OWiTR</p> <p>MOPS / Prezydent</p>
---------------------	---	---	--

CEL 5	Zapewnienie wsparcia rodzinnym formom pieczy zastępczej w ich funkcjonowaniu.	Przygotowywanie rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka na przyjęcie dziecka.	OWiTR Partnerzy: - MOPS, - Szkoły, - Służba zdrowia, - Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne.
		Zapewnienie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka opieki koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej na zasadach określonych ustawą.	OWiTR
		Przyznawanie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka świadczeń na pokrycie kosztów utrzymania dzieci, dodatków, dofinansowań, środków finansowych oraz innych świadczeń, o których mowa w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.	MOPS
		Organizowanie rodzinom zastępczym pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi oraz przy pracach gospodarskich.	MOPS
		Organizowanie rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka wsparcia psychologicznego, poradnictwa rodzinnego, socjalnego oraz prawnego.	OWiTR Partnerzy: - MOPS, - Szkoły, - Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne, - Organizacje pozarządowe.
		Organizowanie pomocy rodzinom i prowadzącym rodzinne domy dziecka w ramach rodzin pomocowych.	OWiTR, MOPS
		Organizowanie pomocy wolontariuszy dla rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka.	OWiTR, MOPS Partnerzy: - Organizacje pozarządowe.
		Organizowanie i prowadzenie grup wsparcia dla rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka.	OWiTR

		<p>Podnoszenie kwalifikacji rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka poprzez organizowanie szkoleń.</p> <p>Podejmowanie wobec dzieci, które nie mogą wychowywać się w rodzinie naturalnej działań mających na celu uregulowanie ich sytuacji prawnej.</p> <p>Zapewnienie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka wsparcia ze strony instytucji i organizacji pozarządowych zajmujących się pomocą dziecku i rodzinie.</p>	<p>OWiTR Partnerzy: - Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne, - ROPS w Krakowie.</p> <p>OWiTR Partnerzy: - Sąd Rodzinny, - Kuratorzy, - Ośrodek Adopcyjny, - MOPS.</p> <p>OWiTR Partnerzy: - MOPS, - Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne, - Szkoły, - Służba zdrowia, - Policja, - Organizacje pozarządowe.</p>
CEL 6	<p>Zapewnienie małoletnim opieki w instytucjonalnych formach pieczy zastępczej.</p>	<p>Poszerzanie współpracy placówek opiekuńczo - wychowawczych z osobami, instytucjami i organizacjami, które wspierają działania wychowawcze placówki.</p> <p>Organizowanie zespołów interdyscyplinarnych dot. oceny sytuacji dzieci przebywających w pieczy instytucjonalnej.</p> <p>Podejmowanie wobec dzieci, które nie mogą wychowywać się w rodzinie naturalnej działań mających na celu uregulowanie ich sytuacji prawnej.</p>	<p>Placówki opiekuńczo - wychowawcze Partnerzy: - Sąd, - MOPS, OWiTR, - OPS-y, - Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne, - Szkoły, - Służba zdrowia, - Policja, - Organizacje pozarządowe.</p> <p>Placówki opiekuńczo - wychowawcze. Partnerzy: - Sąd Rodzinny, - Kuratorzy, - Ośrodek Adopcyjny, - MOPS, - OWiTR.</p> <p>Placówki opiekuńczo - wychowawcze. Partnerzy: - Sąd Rodzinny, - Kuratorzy, - Ośrodek Adopcyjny.</p>

		Organizowanie pomocy wolontariuszy w opiece i wychowaniu dzieci przebywających w placówce.	Placówka opiekuńczo - wychowawcza.
CEL 7	Utrzymanie odpowiedniego standardu usług w placówkach opiekuńczo - wychowawczych.	Zapewnienie środków na utrzymanie i zapewnienie standaryzacji usług zgodnie z zapisami ustawy.	CAPOW. Urząd Miasta.
CEL 8	Zapewnienie wsparcia usamodzielnianym wychowankom opuszczającym rodzinne i instytucjonalne formy pieczy zastępczej	<p>Przygotowanie rodziców zastępczych, kandydatów na opiekunów usamodzielnienia i wychowanków do procesu usamodzielnienia.</p> <p>Opracowywanie indywidualnych programów usamodzielnienia dostosowanych do potrzeb wychowanków opuszczających rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka lub placówkę opiekuńczo - wychowawczą, czuwanie nad ich realizacją oraz modyfikowanie zgodnie z potrzebami.</p> <p>Monitorowanie oraz wsparcie wychowanków i opiekunów usamodzielnienia w realizacji tego procesu.</p> <p>Udzielanie pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie oraz zagospodarowanie.</p> <p>Udzielanie pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych.</p> <p>Udzielanie pomocy w uzyskaniu zatrudnienia.</p> <p>Wyrównywanie szans wchodzenia w dorosłe życie przez usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej poprzez objęcie ich pomocą psychologiczną, prawną i socjalną.</p>	<p>MOPS, OWiTR, Placówki opiekuńczo - wychowawcze.</p> <p>MOPS, OWiTR. Partnerzy: - OPS-y, - SUP, - Szkoły, - Organizacje pozarządowe.</p> <p>MOPS, OWiTR, Placówki opiekuńczo - wychowawcze.</p> <p>MOPS, OWiTR.</p> <p>MOPS, OWiTR. Partnerzy: - SUP.</p> <p>OWiTR, MOPS. Partnerzy: - MOPS, - Organizacje pozarządowe.</p> <p>MOPS, OWiTR. Partnerzy: - OPS-y, - SUP, - Szkoły, - Organizacje pozarządowe.</p>

5.5. Limit rodzin zastępczych zawodowych

Ustala się następujący limit rodzin zastępczych zawodowych na dany rok kalendarzowy:

- 2016 r. - utworzenie 1 dodatkowej zawodowej rodziny zastępczej.
- 2017 r. - utworzenie 2 dodatkowych rodzin zastępczych zawodowych.
- 2018 r. - utworzenie 1 dodatkowej zawodowej rodziny zastępczej.

Zawierając umowę o pełnienie funkcji zawodowej rodziny zastępczej w pierwszej kolejności będą uwzględniane osoby niespokrewnione z dzieckiem. W przypadku braku przeszkolonych osób do pełnienia ww. funkcji umowy będą zawierane z rodzinami zastępczymi niezawodowymi, które posiadają, co najmniej 3-letnie doświadczenie, jako rodzina zastępcza. Rodziny posiadające krótszy staż, posiadające szkolenie na rodzinę zastępczą zawodową oraz pozytywną opinię koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej i rekomendację organizatora mogą ubiegać się o pełnienie tej funkcji.

W przypadku rodziny składającej wniosek o zawarcie umowy o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodzina ta winna złożyć deklarację, iż docelowo obejmie opieką 3 dzieci, a w razie konieczności umieszczenia w rodzinie zastępczej rodzeństwa, liczba ta może ulec zwiększeniu.

5.6. Założenia Programu

1. Praca z dzieckiem pozbawionym prawidłowej opieki ze strony rodziny powinna być elementem szerszego programu wspierania rodzin w środowisku lokalnym.
2. Główny akcent w pracy z rodziną powinien być nałożony na profilaktykę, czyli wsparcie udzielane rodzinie naturalnej dziecka przed wystąpieniem sytuacji kryzysowej, której konsekwencją jest zabieranie dziecka z domu.
3. Praca z rodzicami biologicznymi dziecka powinna być prowadzona także po zabraniu go z domu, aby zwiększyć jego szanse powrotu do rodziny naturalnej.
4. Umieszczenie dziecka pozbawionego całkowicie lub częściowo opieki rodziców w placówce opiekuńczo - wychowawczej może nastąpić dopiero po wyczerpaniu możliwości udzielenia pomocy rodzinie naturalnej oraz w przypadku braku możliwości zapewnienia temu dziecku opieki w rodzinnej pieczy zastępczej.

5.7. Źródła finansowania Programu

- środki własne Miasta,
- środki pozyskane z innych źródeł.

6. PRZEWIDYWANE EFEKTY I REZULTATY PROGRAMU

Należy oczekiwać następujących efektów podjętych działań:

- zwiększenie wydolności opiekuńczo - wychowawczej rodziców lub opiekunów rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo wychowawczej,
- ograniczenie sytuacji kryzysowych w rodzinach,
- poprawa sytuacji dziecka w rodzinie,
- zwiększenie bezpieczeństwa rodzin poprzez przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
- poszerzenie wiedzy społeczeństwa na temat pieczy zastępczej,
- utworzenie nowych rodzin zastępczych niezawodowych, zawodowych,

- podniesienie jakości opieki sprawowanej przez rodziny zastępcze, prowadzących rodzinne domy dziecka i placówki opiekuńczo - wychowawcze,
- rozwój współpracy między podmiotami działającymi na rzecz pomocy dziecku i rodzinie,
- podniesienie jakości usług świadczonych przez jednostki organizacyjne wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- podniesienie jakości udzielnej pomocy usamodzielnianym wychowankom rodzinnych i instytucjonalnych form pieczy zastępczej.

7. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Istotą efektywności funkcjonowania Programu jest realizacja działań w zakresie, formie i stopniu dostosowanym do potrzeb rodzin z problemami opiekuńczo - wychowawczymi, rodzin zastępczych oraz wychowanków pieczy zastępczej. Pozwoli na to systematyczne prowadzenie jego monitoringu i ewaluacji, sprawdzenie czy zostały zrealizowane zakładane cele szczegółowe oraz jaki jest wynik realizowanych działań. Ewaluacja powinna dostarczyć odpowiedzi, jaka jest trafność, skuteczność i użyteczność Programu, ma również na celu uzyskanie informacji czy osiągnięto przewidywane efekty realizacji Programu.

Monitoring ma na celu uzyskanie informacji na temat realizacji planowanych w ramach Programu działań w zakresie ich czasu realizacji, założeń, źródeł finansowania oraz przełożenia na przewidywane efekty jego realizacji.

Monitoring i ewaluacja odbywać się będzie według kryterium zgodności realizowanych działań w stosunku do ewoluujących potrzeb rodzin z problemami opiekuńczo - wychowawczymi, rodzin zastępczych oraz wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo - wychowawczych. Informacje uzyskane w ramach procesu monitoringu i ewaluacji odpowiedzą czy i w jakim obszarze Program wymaga, aktualizacji, przeformułowania lub zmiany postawionych celów szczegółowych.

Ewaluacja Programu będzie odbywać się na bieżąco, równolegle trwać będzie proces jego monitorowania. Każdego roku do 31 marca za poprzedni rok kalendarzowy, Koordynator Programu - Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej sporządzać będzie raport zawierający dane zgromadzone w procesie ewaluacji i monitoringu oraz wnioski w sprawie zmiany zaplanowanych działań, sposobu ich realizacji, jednostek odpowiedzialnych za ich realizację, a także uwagi dotyczące funkcjonalności Programu.

Wiceprzewodniczący Rady Miasta
(-) *Tomasz Cisoń*